

تلاذع رد هّماع لوقى سررب و دقذ :م تشه سلجم
هباحص ق لطم

مِجْرَلَا نِاطِيْشَلَا نِمَ لِّلِهَابِ ذُوْعَا
 مِجْرَلَا نِمَحْرَلَا اِلله مَسْب
 نِيرهَاطِلَا هِلَا وَ دِمَحْمِىْ اَعِ اِللهِىْ لَصَو
 نِيَعَمَجَا مِهْدَا عَاىِ اَعِ اِللهِىْ نَعَطَو

نارمعال هروس تايا زاى ضعبه مجرت

اَوْقَرَفَتْ لَاوِ اَعِيْمَجِ لِّلِهْ اِلْبَجِبِ اَوْمُصِتَعَاوِ
 فَلَافْ اَعَا دَعَا مُتْنُكَ ذَا مُكِيَّعِ لِّلِهْ اَتَمَعِدْ اَوْرُكْذَاوِ
 اَعِىْ اَعِ مُتْنُكَو اِنُوْخَا اِهْتَمَعِنْبِ مُتَحَبِّصَا فِ مُكِبُوْلُقِ نَبِيْ
 لِّلِهْ اَنْ يَّبِيْدَ كَالِدُكَ اِهْتَمِ مُكْذَقْنَا فِ رَانَا نِمَ مَرَقْدِ اَفْشِ
 اَمَّا مُكْتِمِ نَكْتَلُو * نَوْدَتْهَتْ مُكَلْعَا اِهْتِيَا مُكَلَا
 نَوَهْتِيُو فِوْرُ عَمَلَابِ نَوْرُ مَأِيُو رِيْخَا اِلَا نَوُ عَدِيْ
 اَوْنُو كَتْ لَاوِ * نَوُ حَلِقْمَا مُهْ كِنَلُو اَوْ رِكْتَمَا نَعِ
 مُهْءَا جِ اَمِ دِعْبِ نِمَ اَوْفَلْتَخَاوِ اَوْقَرَفَتْ نِيْذَلَاكِ
 1. (مِيطْعُ بَادْعُ مُهْ اِكِنَلُو اَوْ تَنْبِيَا

زاى كه ديتسه ي دارفا اهن املسم امش و ...
 بهرما كه ديدش رومام راگدروپ فرط
 رد و دينك ركنم زاى هذ و دينك فورعم
 هناگي نيا و دينك تعراسم ريذ ي اهراك
 [ناهج نارفاك] زا ار امش كه تساي صخاش
 ديروايد داي بهر ار ادخ تمعد و دنكى م ادج
 نيب دنواذخ ؛ ديدوب نمشد رگيدمه ابه كه ي تقو
 بهر رگيدكي اب و تخادنا تفلأ امش ي اهل د
 رانك رد امش ! ديدش ردارب راگدروپ تمعد
 تفرگ ار امش دنواذخ ديدوب هتسشن ي شتأ هرفد
 نايمر د دياب امتح * دومر فذاقنا و داد تاجنو
 ، دنشاب طسق بهر مئاق كه دنشاب ي دارفا امش

رد و ؛ دنك ركنم زاى هذ و فورعم بهرما

داشر و حلاف هب ورامش هعماج تروص نیا و ییادج و قرّفته هار زامش ادابم * دوری م هّدا و تائیبه کنیا زاعبد دینک تکر حفاتخا ؛ دیسر امش هب راگدرورپ فرط زاده اوشد و نیگنسدش باذع و درادی دب تبقاع ی لیخنیا «!تسا

ی م نایید فلاتخا رثا رد هک یراثاً نآ و :هک دیامرفی م دعب و ؛ دیامرفی م نایید ، دوشد اب طیراصن و دوهی هک ییاهی نمشد نیا مامت» و قافن نوناک نامه رثا رد دنکی م امش ات و ؛تساهنا نایم رد هک تسا ی دنسپدوخ ماسا و نامیا ساسارپ امش هک ی ماگنه امش هب دناوتی مذی دوجوم چیه ، دینک تکر ح دناسرپ ی دنزگ و بیسا

نامیا هکدنتسه ی دارفا مه باتکلها نایم زاولوغشم تدابع هب راهنا و لیللا ءانآ و دنروآی م هک اهیضعب ، دنتسین بارخ هک مه هنا مه 1 ؛ دنتسد قحش ریذپ و دایقنا س د و دنتسه کاپت نیط ی اراد زای تعامج دینیبی م ؛ دنروآی م نامیا ،تسه اهنا رد دناوخی م زامد و دنزیخی مر ب اهبش نایم رد اهنا ادخ هب نامیا ، دنکی م هجسد و دناه دروا نامیا و هب رما مه اهنا ، دنراد تمایق زور هب نامیا ، دنراد تاریخ رد و دنکی م رکنم زای هذ و فورعم دنرادت عراسم

هکنیا درادی م رارقرب ار امش هک ی زیچ نآ و هاگدی دب و عوسرظن هبار نارگیدی اهراتفگ ادیپ فلاتخا ، دینک ادیپی یادج و قارتفا ، دینک ت دحوساسارپ امش تّما و امش هعماج ؛ دینک

1 نِیَا نُهَلِّدْلا مُهَيْدَع تَبْرَضُ (: ۱۱۴ - ۱۱۲ تا یا (۳) نارمعل آ هر وسد 1 تَبْرَضَوْ لَهَّآ نَّمْ بَضْعُوْا وُءَابُوْ سَآنَلَا نَمَّ لَبَحَوْ لَهَّآ نَمَّ لَبَحْدُ لَا اَوْفَقْتَا مَ ءَاپْبِلَا نَوَلْتَقَبُوْ لَهَّآ تَيَا ُبْ نَوْرُفَكِّي اَوْنَاكُ مَّهْنَابُ كَلْدُ مَنَكْسِمَا مُهَيْدَعُ بِنَكْلًا لَهَا نَمَّ ءَاوَسْدُ اَوْسَيْدُ * نَوْدَتْعِيْ اَوْنَاكُوْ اَوْصَعْ اَمْبُ كَلْدُ قَد رِيْغِبُ مَوْبِلَاوْ لَهَّآ بِنَ وْنِمُوْدُ * نَوْدُجَسِيْدُ مَّ هَو لِيْلَا ءَا نَا لَهَّآ تَيَا نَوَلْتِيْ هَمْنَا قَ هَمَّا تَرِيْخًا ي فَنَوْعَرَسُوْ رَكْمَلًا نَع نَوَهَيُو فَوْرَعَمَلَاب نَوْرُمَايُو رِخْلَا (نَ يَحْلُصَلَا نَم كِنَلُوْا

ربمغیبتنسا زای یادج تروص

اھنتا ھاک دەدی م نائشذی بوخەب ھیا نیا و
جاھنم و ربمغیبتنسات ؛تسینذی فاک ادخباتک
ھاک تسا ی تایلک کچ ادخباتک ،دشابذ ربمغیبت
و انعم ش دوخ ھقیلس و قو ذی ورسک رھ
دو خس فذابار بلاطم نآ مامتو دنکی م ریسفت
تایھتشم قباطم ھچنآ ،دنکی م یریگھز ادنا
دشابذ ھچنآ و دنکی م ھاضا دشابش دوخس فذ
دنکی م در

ن آرق ریسفت نودب ھاک تسا ن شور ردقچ و
ی مزی یاھنتەب ن آرق ،ن آرق رگنشور نودب و
تسا ی روند ن آرق نوچ !دنکی یریگتسد دناوت
ی لکتاروتسد و ھدما راگدروور پ فرط زاک
امش ھفیظو ﴿اوتماء ن یذلاً اھیائی﴾ ؛تسا ھدروا
سپ ،منمؤم ن م :دیوگی م یسک رھ ؟تسیچ
دریگی م ار ن م ﴿اوتماء ن یذلاً اھیائی﴾ نیاربانب
:ھاک دنک ص خشم دیاب ھاک تسا لوسر !رگید
،دنکی م رما وا ؛ی تسینذ و ت و ی تسە ن مؤم و ت
تسا ن مؤم درک راتفر ش رما قبط یسک رگا
:ھاک دنکی م ناید لوسر .تسا رفاک ،ھذلاً و
،دینک ح لصد دیاب زورما ،دینک گنج دیاب زورما
دیجمن آرق رد م ھاذ ؛دینک تکر ح دیاب زورما
،نیاربانب !دینک ت یعبتل لوسر زا دیاب :دیوگی م
رگا و دوشی م ن مؤم ،درک ت یعبت یسک ی تقو
،لوسر نودب سپ ؛دوشی م رفاک درک ت یعبت
ھتشغآ و ھدش ھتخیمآ رگیدم ھا برفک و نامیا
1! در ادنل صا فادد و ھدش

ن اطیش در مت تاء

باطخ ھاکنیا زال بق ھاک ن اطیش دننام انیە
وا رب «[!دینک ھدجسد مدآ رب]» ؛﴿اودجسآ﴾
ھب ار ش دوخ و دوب ھاکنلام نایم رد ،دوشب
ناحتما نوچ ؛دوب ھذز اج ھاکنلام تروص

1 ی داه ،ماما ھطساو ھب ن آرق «باطم نوماریپ رتشیب علاطا تھج1
ص ۲، ج ۱۸۱؛ ص ۱، ج ۱، ی سانش ماما ھب دوش عوجر «تسا رشب
۳۹۰، ص ۳، ن آرق توکلم روز؛ ۷۵

بباطخه کی تقو. دوب هدماینز بیمت و دوب هدماینز
 درمت ناطیش و دندرک ت عاطا هکئلام و دما
 ،دوبند ادج باطخ زالبقا اما ؛دش ادج ،درک
 دوب هکئلام عزج

﴿اودجسا﴾ باطخ اب منهج و تشهبش یادیپ

دیامرفی م دیجم ن آرق

لَا اُودَجَسَفَ مَدَلًا اُودَجَسَا هَكَيْلَمَلًا اَنْقَ دَاوِ ﴿
 هجسد دما هب : هک میتفگ هکئلام هب ام»¹ ﴿س یلبا
 «.س یلبا رگم دندرک هجسد همه !دینک

عزج مه س یلبا هک دوشی م مولعم سپ
 قلعت و ا هب هکئلام هب باطخ هک دوب هکئلام
 اهنأ «!دینک هجسد هکئلام ی ا» : هک هتفرگ
 نوچ و درکن هجسد س یلبا اما دندرک هجسد
 هب ،ندش ادج هطساو هب ؛دش ادج درکن هجسد
 لصف و سنج و دش ضوع ش تیهام هکنیا
 نیا هطساو هب هکلب ،درک ریغت و ای دوجو
 ار دوخ درمت و داد ناشن ار دوخ تاذ درمت
 موصعم دوجو و ا دوجو لاصا هک داد هئارا
 ،تسا هبوب درمت و ناطیش و ا دوجو ،هبوبند
 لاصا² ؛ ﴿هَبَّرَ رِمًا نَّعَ قَسَفَ نَجًّا نَمَ نَاك و﴾
 دوب ن ج زا هکلب ،دوبند هکئلام زاناطیش
 ؛ناسنا دننام درک قلخی تادوجوم کی دنوادخ
 ؛هکئلام نوچمه درک قلخی تادوجوم کی
 اهنیا .ن ج [دننام] درک قلخم ای تادوجوم کی
 اما ،دنتشاد توافقت رگیدمه اب دوجو لاصا رد
 هب ار ش دوخ ناطیش ،ناحتما نآ زالبقا
 باطخ اذل ،دوب هب ادج هکئلام تروص
 نوچ و ؛تفرگ ار و ا ﴿اُودَجَسَا هَكَيْلَمَلِ﴾
 و دش و تاذ و هریرس زورب ،درک تفلاخم
 ادیپ روھظ³ ﴿هَبَّرَ رِمًا نَّعَ قَسَفَ﴾ و ندوب ن ج
 آرهاظ ،دوبند اعقاو هک هکئلام هورگ زا و درک

1. ۵۰. ۱ میا (۱۸) فهک هروس

2. ۵۰. ۲ میا (۱۸) فهک هروس

3. [دوبند ج هفئاط زا و ا هک س یلبا رگم دندرک هجسد ی گمه] «: همجرت 3
 «.تسج فارحنا ش راگدرورپرما زا انهل

و (أَوْ دُجْسًا) باطخن و د ب س پ . دش ادج مه
 هن ، تسه ی تشهب هن لاصا ، ناطیشد ر متن و د ب
 ی تداعد هن ، تسه ی ناسنا هن ، تسه ی منهج
 اهنیا ! تسین چیه ، تسه ی تواقش هن ، تسه
 .تسا [هدمآ] باطخنیمه هطساو هب ش اهمه

و رّسّم ملاک هب لمعی نعین آرقن تشاد لوبق ن آرقی قیقّد نّییم

دارفا هامت ی ارب ،تسا روطنیمه مه ن آرق
 ن و د ب دنیوگی ما هن املسم هامت ؛تسا هدمآ رشب
 ؟تسیچ ن آرقا ما ! میراد لوبقار ن آرقام کش
 هب ن آرقن تشاد لوبق ؟تسیچ ن آرق تقیقّد
 هک ی سک ن آ فرد هب ناسنا هکنیا ؟تسیچ
 نّییم و تسا ن آرق رّسّم و تسا ن آرق ربهار
 فرد تقون آ ناسنا ؛دنک شوگ ،تسا ن آرق
 لّاصا :دیوگی مّلا و ،تسا هدرکل معار ن آرق
 ی سکره ؛تسا ن م رب ق بطنم ،ن آرق تایا هّمه
 هدرکش و گن آرق هب و ا ،دنک شوگن م فرد هب
 لّاصا ،دنک شوگن م فرد هب هکره و ؛تسا
 !تسا هدرکش و گن آرق هب

؟تسیچ قد ن ازیم

ی م ... و م لاسا رد فالتخم فی اوط همنیا
 ل طاب ام ریغ رظن و تسا قد ام رظن :دنیوگ
 ی فّتد و میتسه قد ام :دیوگی م ی عفاش !تسا
 و میتسه قد ام :دیوگی م ی فّتد !تسا ل طاب
 قد ام :دنیوگی ما هنآ !تسا ل طاب ی لبند
 ل طاب اتود لاماد !تسا ل طاب ی کلام و میتسه
 رگیدمه اب ،أدبم کیرد ر فذ و د .دوشی مذ هک
 ل طاب ی کیتسا قد ی کید ، ... و دنشاب فالتخم
 هدافتسا تروص نیا رد ،نیا ربانب س پ !رگید
 ،میریگب قد ار قد ن ازیم ام رگا :هک دوشی م
 قد ن ازیم رگا لّا و ؛دیجنسار ل طاب ن اوتی م
 ،میریگب دارفا صیخشت و رادنی هب انب ار
 و تسا ق بطنم ن م رب ق د :دیوگی م ی سکره
 ی دوجوم ره و ؛میتسه ق بطنم قد رب مه ن م
 !تسا ل طاب و ا ،دشابن ق بطنم ن م رب هک

؛دنگی م صخشم [ار قد] ادخل و سر
 ادخل و سر امش نایم رد ، (هُلُوسِرَ مَكِّيْفَوْرَ)
 رفاک امش تسا نکم روطچ تقون آتسه
 ،دشابن شئند ،دشابن ادخل و سر رگا !؟دیوشب
 دیایم امش سَفَنَد ،دشابن شایهذ ،دشابن شرما
 ره و دنگی م قبطنم ش دوخ ربار ن آرق ت ایآ
 یلو .دوری م و دریگی م ار ش دوخ هار سک
 امش ،درک رما امش هب و دما ل و سر ی تقو
 قبطنم دوخ ربار ن آرق ت ایآ دیناوتی م هنوگچ
 هدرک رما امش هب ل و سر هکی ل احر د !؟دینک
 هدرک رما ن آ هب ،دیدرک ت فلامش و تسا
 !تسا هدرک ت عاطا وا و تسا

دارفان ظاب زوربی اربن ازیم ادخل و سر ملاک

ی کیر تکلا هَقْرَج ن آ م کد ادخل و سر سپ
 بآ ،ن آ هَطْساو هب و دننزی م بآ هب هک تسا
 ؛دوشی م ن ژوردیه و ن ژیسکا زاگود هب ل یدبت
 ،تسا زاگ اتود میروخی م میراد امهکی بیانیا
 دوشی م دننگی م عمج رگیدمه ابار زاگ اتود
 ل یدبت دنامب روطنیمه بآ نیالاسد رازه بآ
 هبار نیارگا اما .دوشی من زاگ اتود ن آ هب
 ی اهبانیا آروف ،دننگه یزجتی کیر تکلا هَقْرَج
 رد و تسا اهر هذر د و اهنه ناخ دور رد هک ایند
 فرظ ره رد و اجره رد ،تسا اهنس و نایقا
 ی زاگ ،دوشی م زاگ اتود هب ل یدبت آروف تسا
 زا هک مه ار ی زاگ ن آ ؛اوه یور دوری م هک
 هبار ن آ ،دنروآی م و دننگی م عمج اوه یور
 دیاب هَقْرَج .دننگی م بآ هب ل یدبت هَقْرَج هَلِيسُو
 لآ و دنک ل یدبت زاگود ن آ هبار بآ ات دشا
 .دشدهاوخند

ی من اشنار ناسنا دوجو ل صا هکی اهَقْرَج
 ،ی نامحر ای تسا ی ناطیش ناسنا ایآ هک دهد
 ل و سر ملاک ،تسا درمتم ای تسا عیطم
 .تسادخ

ادخل و سر نامز رد ادخل و سر باحصا
 زماندهمه و دندوب باحصا تروص هب همه

میتسه عیطم ام: دنتفگی م همه و دندناوخی م
 هکی سک نآ، دمآی م ادخلوسر رما ؛ ... و
 ، هزرگا و ، دودن نیموم عزج درکی م تعاطا
 ! دودن یدرتمه عزج و نیقفانم عزج

ی و تادعو ؛ ن آرق حیرصن ایبرد دیلو قسفا ی هاو ادا ابه ماء دز نرد

تسا هبقع ن ب دیلو ، باحصا نیا نایم رد
اِبْنِبْ قُ سَافُ مُمْكَءَاجِ نِ اِ اُوتَمَاءِ نَ يَدْلًا اِهْيَايَ ﴿١﴾ : هک
 نیمه هرابرد ¹ ﴿١﴾ **اَللّٰهُجِبِ اُمُوَقْ اُوْبِيصْتِ نَا اُوْبِيْتَفْ**
 : دیوگی م ن آرق هک تسا هدمآ هبقع ن ب دیلو
 امشد دیای م هکی غورد ی اهربخ ² ! تسا قساف
 و دینکنش وگ و ا فرح هب و دیورن نآ لابند
 تَبْتُّ دینک قیقحت دیورب هکلب ؛ دینکن لمع
 ؟ در ادنای در ادت یعقاو ایآ هک دینک ص حفت ، دینک
 ، هزرگا و ، ش لابند دیورب تشاد ت یعقاو رگا
 ص حفت و قیقحت نودب ار قساف ربخ . دیورن
 دامتعا و ا فرح هب رگا لا و دینکن لابند
 هکی اهلیبق نآ اب ار گنج و دیوری م ، دیدرک
 هدر و آ ربخ امش ی ارب غورد هب ص خشن آ
 ، دیشکی م مه ار اهنا و دینکی م زاغا ، تسا
نَ يَمِيْدُنَا مُمْتَلَعَفَا مِ اِ اِ اُوْحُبِيصْتَفْ ﴿٣﴾

در ادا و هباحص ق لطم تادعو ربه ماء لوق نآ

باحصا زا هبقع ن ب دیلو نیا : دنیوگی م
 تسا ی باحص نوچ و ، تسادخلوسر
 شمس هکی باحص ره و ، تسا موصعم
 هدرکت بحاصم ربمغیپ اب لا اد - دشاب ی باحص
 ، رظنکی هب ولو دشاب هدید ار ربمغیپ ایو دشاب
 کی اهنیای و دندوب هلاسود هک مه ی یاهه چب ولو
 ، - دنای باحص اهنیای ، دندید ار ربمغیپ هبترم

¹ ٦. ٤٩) تارجد هروسا

² ٤٢٧. ص ، ی فوکلا تارفریسفت ؛ ٩٨٠ ص ، ٣ ج ، ی زاغلا

³ : همجرت ٦. ٤٩) تارجد هروسا

«... ممکن است از روی نادانی و ضلالت اقدامی از شما سرزند که موجب شرمساری و ندامت گردد.»

ی مزی باحصه ٺرا بر د لا صا ! ت سا ت ج د ش لوق
ی باحصه هک ی سک ره ؛ درک تبحص دوش
دوشی مزی ادبا رگید وا ٺرا بر د ت سا د خ ل و سر
ی مزی بقع ن ب دیلو ٺرا بر د لا صا ! درک تبحص
دوشی مزی شیا ٺرا بر د ؛ درک تبحص دوش
فوع ن ب ن محر ل ادبع ٺرا بر د ؛ درک تبحص
ردپ ، مگد ٺرا بر د ؛ درک تبحص دوشی مزی
؛ ... و درک تبحص دوشی مزی لا صا ن اور م
ی باحصه و ، دنای باحصه همه اهنیا مکنیا ی ارب
ار ربمغیپ هک دنتسه ی دار فانا اهنیا [رظن رد]
و دنتفرن ایند زامه داد ترا اب و دندید ن امیا اب
ت ج د ن اش لوق همه اهنیا ؛ دنتشگنرب م لاسا زامه
ت ج د دنیوگب ربمغیپ زامه چره و ت سا
² و ¹ ! ت سا

ه باحصه زای ضعبه ائیسوا هب شیدد ل عج

ت موکد زکرم رد و دندما اهنیا تقون آ
و دندرک ل عج ربمغیپ زار ی تایاور و دنتسشن
دار فانا یی لعج ت تایاور زامه ماع ت نس مامت
عقاو فلاخ اهنیا همه هکی ل احر د ؛ دندرک رپ
ی باحصه ص خشنیا مکنیا ن اوندع هب هک ت سا
، [م لاک] نیا ! [ت سا ت ج د ش لوق] ، ت سا
: دیوگی م هک ت سا ن آرق دوخ ت ایآ فلاخ
: دیوگی م ن آرق ی تقو «! ت سا ق ساف ، دیلو»
ل داء مییوگب هنوگچ ام ، «ت سا ق ساف دیلو»
!؟ ت سا

¹ و ۲۳ - ۷ ص ۱۰ ج ، ی ن لاقسه رج د ن با ، ٺبا صلا هب دوش عوجر ۱
: دیوگی م ۱۶۲ ص رد

نوذش لا اکلذی ففلاخیم ل و ، لودع عیمجلان ای لاء ٺنسل ل هاقفتا
تیار اذی : لاقه ، ی زار لاقه عززی بای لاقه دنسب یور ... ٺعدتیملا نم
ل عاف ملس و هیاء الله ی لصد الله لوسر باحصا نم ادحا ص قنتیل جرلا
«... قیدنز هنا

و دنداء هباحصه همه مکنیا رب دندراد رظن قافتا ت نسل ها مامت : همجرت
تعدب زامه مک هده رگم ت سا مدرکن فرد نیا اب ت فلاخم س کچیه
: دنکی م لاقه عززی بای زامه دنسب هب میافکلار د بیطخ ... ن ارانگ
«... ! ت سا رفاک دریگب هباحصه زامه کی زامه داریا سکره»

² ص ۱۷ و ۱۶ ج ، ی سانشد ماما هب دوش عوجر رتشیب علاطا تهج ۲
۵۳۹

رما زا کوبت گنج رد هباحص زا یضعب درمت

ربمغیپ

کوبت گنج رد دیوگی م ن آرق دوحی تقو و «!دیورب و دینک تکرحد»: درک رما ربمغیپ، دوبند اتود ی یکیم ه اینها ر ادمه هک - ی تعامج: دنتفگ و دندما - دندوب ر فند دنچ و داتشه هکلب، ن انچ و نینچ و میراد ر ذعام! الله و سر ای» راگدرورپ رما هکنیا اب «!مییاید میناوتی مند و گنج رد و ¹!دینک تکرحد دیاب همه: هک دوب نوری یوسه بدمآ درک تکرحد رگشلهک دحا ش دوحه ائتسد و راد اب یبأ نب اللهدبع، [هنیدم] زا و تشگر ب ر فند دنچ و دصیس اب هار نایم زا، ربمغیپ باحصا ر فند دنچ و راز ه نیا نایم ی م اینها ل ا ح ². دش رسک ش ر فند دنچ و دصیس نوچ و تسا تجد اینها همه لوق: دنیوگ و دز تسد اینها هب دیابند دنتسه ی باحصا ن آ هرابرد دیابند دینکب ی راک ره و ناشر اتفگ! درک تبحص

ن اورم تلادع ربه ماء لوق در اءلدا

(ت) هنیدم رد هرحه عقاو

چیه دیابند ³، ش تایانج ن آ مامت اب ن اورم

1 ۱۰۲۳ و ۹۹۲ ص ۳، ج ۳، ی زاغلا؛ ۲۹۱ ص ۱، ج ۱، ی مقلا ریستف ماما؛ ۲۸۷ ص ۳، ج ۳، روئاملا ریستف ی ف روئتملا ردلا؛ ۱۰۶۳ و ۳۲۱ - ۳۰۸، ۲۱۰ ص ۱۰، ج ۱۰، ی سانش

2 ۵۰۳ ص ۲، ج ۲، ی ربطلا خیرات

3 ن ابز زا زید و اروشاء ترایز رد. دوب ی ناورم هفیلخ نیلوا و ا کردتسملا) تسا هتفرگ رارق ن عا دروم ادخل و سر، حاکم نیشابوری، ج ۴، ص ۴۷۹). همراه طلحه و زبیر از سران جنگ جمل بود (ه ارمه نیفصد گنج رد زید و . (۸۹ ص ۱، ج ۱، هسایسلا و هماملا حوتفلا) دوب هیواعم، ج ۲، ص ۵۳۷). وقتی والی مدینه بود در هر جمعه در منبر، امیر المؤمنین را لعنت می کرد (هیاهنلا و هیا دلبلا، ج ۸، ص ۲۵۹). وی از دفن امام حسن علیه السلام در کنار رسول الله منع کرد (فارشلأ باسنا، ج ۳، ص ۶۴). در فاجعه حره به مردم مدینه خیانت کرد و همراه مسلم بن عقبه از عاملین این جنایت بود (تاقبطلا ی ربکلا، ج ۵، ص ۲۸).

۱: هفیلعت، ۶۰۲ ص ۲، ج ۲، ن آرق ت و کلم رون

هنیدم و ...: دیوگ ۳۴۱ و ۳۴۰، مؤدع ببط، داهتجلا و ص نلا ب ا تکرحد» هیواعم ش ردپ زا هک ی تیصو هطساو هب، هتبع ن ب مرجم هطساو هب ار دیزید تسدب هنیدم رد هک ی عیاقو. دیبوک دوب هدیسی ی و هب مرجم هرابرد و دنوش هتفاکش ن آ زا ما هن امسا دوب کیدزن هک تسا ی روما دش عقاو

ولو^۱، تسای باحصد نوچ دز واهبی فرح
 هتشکمه ار هحطل مَج گنجر د ش دوز هکنیا
 هک - نامثعل تاقش دوز هحطل نیا و! تسای
 ! دشابی م - تسای باحصا زا و ناورم ن زردپ
 می گنجی لء اب میراد و میاهدمآ هک ام لامح
 اما؛ هیوگی م غورد یراد هک میمهفی م، مینک
 می هاوخن و خ] ناوندع هبش دوز هکی ا هحطل ن آ
 نامثعل [تاق]، دنکی م گنجی لء اب [نامثعل
 !] تسای

هحطل تمسه بو تشادربار ش ریت اجنا زا
 ناورم و هحطل هکی تلحرد، درک اهر
 فلاخم رکشا نامه یاسور زا ناشدوخ
 رتهبی عقوم چیه مدید نم: «تفگی م و! دندوب
 می هاوخن و خ، درم نیا زا نم هکتسین لآ زا
 و تسای هتشک ار نامثعل، هحطل نوچ! منک
 میمای نب زا مه ام، تسای میمای نب زا نامثعل
 ؛ رگید مینکی هاوخن و خ هکی تسیابام و میتسه
 ن آ ار هحطل ن لآ هک رتهب هچ عقوم نیا زا
 میشکی م و مینزی م ن لآ و میاهدرو آ ریگ فرط
 :هک تفگی م «!دوشی مذ ع لطم مه ی سک و
 هک تسین نیا زا رتهبی عقوم چیه هک مدید»
 فرطنیا زا ریت و دز «!منزب ار مریت ن لآ

تسدهب زور هس ار هبیط هینیم اهنا بی نادب هک وتی ارب تسای فاک
 هکی بیاج ات، دندریس سومان کته و تراغ و لتقا زا دوز نایرکشلا
 زا ار دوز تراکب، راصنا و نیرجاهم ن ارتخد زا مرکاب رتخد رازه
 و راصنا و نیرجاهم زا زور ن آ رد؛ هرد هعقاو رد دنداد تسد
 دش هتشک درم داتشه و دستفه و رازه هد، نانا ملسم ریاس و نانشارسپ
 هتشاد روضد ب گنجر د هکی سک) یردب هینیم رد رگید ن آ زا سپ و
 و دندش هتشکی ریتک عمج ن اکدوک و نانز زا و دش میذ تفای (تسای
 زا و تفرگی م ار راوخریش لفظ یاپ، دیزی رکشا زا می هاپس درم
 زغم ات تفوکی م راوید هب نانچ ار وا و دیشکی م دوز میوس هبش رد ام
 !شردام نامشچ ربارد رد؛ دزیرد نیمز میور هب و دوش هراپش رسد
 ناملاغ اهنا هک هنوگن یدب دیزی می ارب تعیب هب دندرک رما ار مدرم سپس
 رگا و، دربی می گدنب هب و دنک قاقرتسا دهاوخب رگا؛ دنشاپ دیزی ن آ زینک و
 ار نانشلاوما هکی لاحرد دیزی اب هنوگن یمه هب مدرم. دنک دازآ دهاوخب
 هکی لاحرد دندرک تعیب همه. دندرک تعیب، دندوب هدرک تراغ
 دندوب هتخیر ار نانشیاهن و خ، دندوب هدرک تراغ هب ار نانشیایپراهچ
 هینیم ل ها می اهر سد تبقع نب مرجم و. دندوب هدرک زواجتن اشیاهن ز هب و
 «... داتسرف دیزی میوس هب ار

^۱ قفئاط دنع می باحصد وه ۲۵۷ ص ۸ ج، اءافلاوبا، میاهنلا و میادبلا
 قریثک

، دروخ هحلط نار بہ فرطن آ و دما نادیم
 دما نوخ ردقن آ و دما نوخ و دش ہتفاکش نار
 سوسفا و دزی م دایرف مادم ہحلط و ؛ درم ات
 مترخا مہ و تفر میایند مہ» : ہک دروخی م
 ہذو ی زوریپ ہذ، ی تسایر ہذ، ی سیئر ہذرخا
 میدروا و میداد تکر دار مدرم ہمہام ! ی گنج
 ؛ میریمی م میراد ی روطنیا مہ رخا رد ، اجنیا
 ۱»! (تسا ہدروخام ہب و ہدما سانشادی ریت
 ریشمشد ، گنجر د دوری م ی تقوکی ناسنا
 ؛ دوشی م ہتشک و دنکی م مرند وزاب و دنزی م
 و [ہدما ی ریت ، دنکی ی گنج ہکنیا نودب ، ہذاما
 شزار زا نوخ ردقن آ و تسا] ہدروخ وا ہب
 تیعمج نیا مامت مانگ و درم ہکنیا ات دما
 دوخ و ! تسوا ندرگ ہب مہ رنڈرازہ ہذراود
 ی لاحرد ، درکی م اشامت فرط ن آ مہ ناورم
 !تسا ہذ ریت ہحلط ہب ش دوخ ہک

ریبز مہ و ہحلط مہ» : دنیوگی م اہنیا للاح
 بوخ و کاپ ہمہ اہنیا مامت و ناورم مہ و
 ؛ [درک دیابن اہنآ ہر ابرد ی تبحد] چیہ و دنتسہ
 طلاغ فرح نیا «! دنتسہ ی باحد اہنیا نوچ
 !تسا

رب ہریر ہوبا طسوت تقلذ ہر ابرد تیاور لہج ن آرق ص ذ فلاخ

ی تیاور ربمغیپ زا ماہی باحد نیا تقون آ
 لقد ہفلاس بتک فلاخ رب و ماء فلاخ رب
 لقد ربمغیپ زا ی تیاور کی ہریر ہوبا . دندرک
 حیحصد مہ ش دندس [اہنآ رظن ہب] و - دنکی م
 - دشابی م قثوم و لداء ، [تاور] مامت و تسا
 :ہک

قلذ زور ش شرد ار نیمز و نامسا دنوادخ
 لوسر و . درک قلذ زور تفہرد ہکلب ، درکذ
 زور رد دنوادخ : درمشو تفرگ ارم تسد ادخ

۱. ۷۶۶ ص ۲، ج ، باعیتسلا ۲۴۶؛ ص ۲، ج ، فارشلا باسنا

راکه چ هبنشکی زور رد ، درک راکه چ ل وَا
 هب دیسر ات هبشر اهدچ ، هبنش هس ، هبنشود ، درک
 رگید هک بورغ هب ت عاس کی هعمج رصع
 1. دش هامت نیمز و نامسا تقلذ

دوخ ات ش تاوُر هلسلسد هامت [تیاور] نیا و

!دناحیحصد هریر هوبا

دنوادخ: «هک تسان آرق ص ذفلاخ نیا و

2. «درک قلذ زور ش شد رد ار نیمز و نامسا

؛ دنکر راکه چ هک دناه دنام تیاور نیا رد م هاهنا

ش دنس هک - تساحیحصد تیاور دنیوگب رگا

؛ تسان آرق دوخ فلاخ ، - تساحیحصد م

اهنا هک دنه د ب هچ ار طیراصن و دوهید باوج

می هک امش : دننکی م اهناملسم هب ضار تعا

دیوگی م هکن آرق نیا ، تساق قدام ن آرق دیوگ

قلذ زور ش شد رد ار نیمز و اهناملسم ادخ

هکی تلاحرد تساق ق روطچ ؛ تسا هدرک

رگا !؟ زور تفه رد دیوگی م ن اتر بمغیپ

ش دنس هلسلسد هامت نوچ ، تسال طاب هک دنیوگب

رد ش دوخ هریر هوبا : دنیوگب دیاب تساحیحصد

هدرک ل قذ غورد ربمغیپ زا و و تسا دنس رخا

نوچ 3! دنیوگب دنهاوخی من م هار نیا و ؛ تسا

1. ۳۲۷ ص ۲، ج ، دمحا دنسم

2. رگید تایا زای رایسب و ۵۴ هیآ (۷) فارعا هروسد

3: بیروبا زال قذ هب ، ۳۹۲ ص ۱۸، ج ، می سانشد ماما

هک تسا هدرک حیرصت ثیدد نیا رد هریر هوبا هک تسا بناج زا و
 واتسد ثیدد ن تفگل ادر د م هر بمغیپ و تسا هدینش ربمغیپ زا ش دوخ
 ن آ رب ی زوریپ و هبلغم و ی دحت ی ارب اجنیا رد ن م و . دناه تفرگ ار
 و نلاعا ، دنشایی م اراد ار ثیدد م لعا زا ی زیچ دنراد نیپی م هکی ناسک
 نیا زا ار ناشخیش و دنکل د ار ل کشم نیا و دنیایب هک میامنی م ملاء
 ثیدد نیا اریز ؛ دنشکب نورید تسا هدا تافا رد هکی قلاتاب و مطرو
 ن آ ت حص رد ناشنایم رد و ، دشایی م دنسلا حیحصد ناشد عاوق ربانب
 اجنا رد و تسا هومند تیاور ار ن آ ش حیحصد رد ملسم بتسیند فلاتخا
 دقتعم هکلب ، تسا هدینش ربمایپ زا ار ن آ مکنیا هب دراد حیرصت اهنته
 ثیدد ی و هب و هتفرگ دوخ تسد رد ار ی و تسد الله لوسر هک تسا
 بتسا هدرکی م

هک دناه درک مکد ثیدد مئا مکنیا رگید بناج زا ؛ بناج کی زا نیا
 ببعک زا ار ن آ هریر هوبا و تسا زیزعلا الله بُباتک فالخم ثیدد نیا
 می تیاور هتعدع روطه هب ار ن آ هریر هوبا رگا . تسا هومند ذخا رابدلا
 هداد خر ی وهسد ن آیوار ن آ رد دیاش میتفگی م ام ، (ن لافزا ن لافزا) درک
 ؛ دیامند چراخ مطرو ن آ زا ار ام ات میتشگی م ی اهر اچ ل ابند و ، تسا
 رد و تسا هومند الله لوسر ص خشد زا ش عامتسا هب حیرصت ی و ن کیلو
 بتسا هوب الله لوسر فک رد ش تسد ، ثیدد ی قلت ماکنه

اوشیپ ، هدوب سیئر زارد نایلاس هریر هوبا
 می توعد هیواعم تفلاخ هب ار مدرم ، هدوب
 نینمؤماریمما فلاخ رب ار ی تایاور و هدرک
 زا [هریر هوبا ی پیرگا و !تسا هدرکی ملعج
 و اهیّ نس تیدد فصد ، دوش هذ [تیداحا
 دوری م نید زا ناشهقف

طسوت هدش لعج ی تایاور رب هراو تاداریا

هریر هوبا

دیوگی م هریر هوبا . دوش ی اجهب همه اهنیا
 هک:

ی روطنیمه :تفگ ربمغیپ هک دناهدرک تایاور
 ،درک قلخ ار شرع ی لعای لع دنوادخ هک
 ی سرک نآ یور و شرع نآ یور ش دوش
 ار ربمغیپ تقونآ ؛تسا اهنت هک دید و تسشن
 تسد و ش دوش ی ولهد و لآاب درب اجنیا زا
 اذلو . دناشد ی سرک یور و دربش دوش تسار
 ،فقوم رد دورب هک سکره تمایق زور رد
 1. دنیبی م ی سرک یور ادخ ی ولهد ار ربمغیپ

ءارتفا و حیرصد بذك تایاور نیا ، دیدرت و كشد نودب تروصد نیا رد
 رد ایآ؟! تسیچ نآ هدنك لعج و هدنراس مكد سپ ؛تسا الله لوسر رب
 أَوْ بَتَيْلُفَ أَدِمَعْمَ يَّ لَع بَذَك نَم” :هك تسا الله لوسر تیدد لومشد تحت
 دیاب ، دمء تروصد رد ددنبب غورد نم رب سكره ؛رأنلا نَم هَدَعْفَم
 ...؟! “دنیبب هیئت ش تا رد ار دوش ماگنمیشن

نیا زا ار ی اهدنكع ناقخ ساپ ات مراد دیدش زاین نم هک دنوادخ هب دنگوس
 نیا رب ار ش رظن ناسنا رگا طقف و طقف اریز ! مروایب تسدهب هلكشم
 تایاور عیمج زا نآ ، بیر و كشد نودب و اقیقحت ، دزودب تیدد
 هک ی تایاور رد هریر هوبا ی تقو هک نآ تء هب ؛درادی مرب هدرپ هریر هوبا
 رگید لاد ، دنك ادخ لوسر زا ش یاهش و گابش عامتسا هب حیرصد دوش
 تایاور ادخ لوسر ریغ زا ائعد رگا دوب دهاوخ هنوگچ ش تایاور
 ...؟! دنك

روط هب و دناه دشت حدر او و کینز رایسب ، تیدد نیا بیذکتر دام عاملع
 زا ار نآ هکنیا رد تسا هتفگ غورد هریر هوبا :هک دناه دومن مكد عطق
 هک ی دوهدی رابدلأاب عک زا ار نآ اقیقحت و .تسا هدرک تایاور ربمغیپ
 ش یابیز هرچ ات دنك ماسا رد سَد ش یاهراک مامتر د ات تسا هتسب رمك
 ی سک ملع رد ار نعط باب و درید نید زا ار نآ عاهد و دزاس هوشم ار
 خیش) .تسا هومذ ی قلت و ذخا ، دزاس حوتقم تسا هدر و آ ار ماسا هک
 *» (۸۲ ص ات ۷۹ ص ، مود عبط ، قریر هوبا قریضما
 ۹۸ ص ، قریر هوبا دومم ، قریر هوبا قریضما خیش . *
 انبا زا لقع هب ، فلاتخا ی مک اب ، ۱۴۳۸ ص ، ۲ ج ، نونظلا فشك
 دنس ركذ نودب و لاسرم ، ایمیت

دندزی م ار فرد نیمه نیع مه طیراصن
 نامسأ ی لآاب رد ی لعأی لع دنوادخ: هک
 ش دوخ رانکرد و لآاب دربار ی سید ترصد
 هب اهن املسم «.دناشن شرع نامه یور رد
 ،تسین مسج ادخ: هک دننکی م داریا طیراصن
 ؛تسین ادخ رسپ ی سید ،تسین ادخ ی سید
 ،دنیشنی مذ شرع و ی سرک یور دنوادخ
 و [تردق] زا تسا ترابع شرع [هکلب]
 رب ءاوتسا و ،[راگدروپ] ی دوجو ءطاحا
 و راگدروپ تردق زا تسا ترابع شرع
 هرک ادیب ءلائتسا ملاء ءمه رب هک وا ءدارا
 ی م امش هنوگچ سپ ،تسین مسج ادخ و ؛تسا
 ی ولهد و درب لآاب ار ی سید ادخ هک دیوگ
 نیا :دیوگی م [باوج رد] !؟دناشن ش دوخ
 رگم !دیدزی م اهن املسم امش دوخ ار فرد
 و درک قلخ ار ربمغیب ادخ: هک دیرادن تیاور
 ،لآاب دربی م و دهدی م تکرار ربمغیب دعب
 !؟دناشنی م ش دوخ شرع ی ولهد

لعب و اهفلاخ هب باوج زا هماغه نکم مدع هباحص یاه

همه اهنیا ،ت لآاکشا نیا باوج رد تقون آ
 ایآ !؟مینک راکه چ دنیوگی م و دننامی م ریز هب رسد
 [ار نیا] رگا !؟دیوگی م غورد هریر هوبا مییوگب
 اهنیا و لمسم و یراخذت ایاور ءمه ءحتاف ،مییوگب
 ی م تسار مییوگب رگا !تسا هدش هدناوخ همه
 و طیراصن و دوهید و نانمشد نیا باوج ،دیوگ
 ام دوخ هب هک ی یاهن املسم زا ی ضعب و نیدحلم
 هک ی رابخا نیا: «:دنیوگی م و دننکی م ضارتعا
 ار ن آ باوج ،دیراد ادخ باتک فلاخ رب امش
 !؟میهدب هچ ار اهنیا باوج «!؟دیهدب

1 دوش عوجر ش تلاوعجم و هریر هوبال اوچار بر تشید علاطت هج1
 ۳۷۰ ص ۱۴ ج ،ی سانش ماما هب
 ۳۵۸ ص ۱۸ ج ،ی سانش ماما

صوصخرد هّماء و امدع زا ی ضعب فلاتخا

ناشدوخ رب هدر او تاداریا

¹ مَمَكِد یکی از بزرگان عجیب و غریب و از علماء درجهٔ یکی است که در زمان شافعی بود ولی می‌خواست بعد از اینکه شافعی از دنیا برود، برود آن مجلس شافعی را اشغال کند و به آن ریاست و آن مجلس و درس و بحث و ... [برسد]. شافعی در مصر از دنیا رفت و این شخص آماده شد که بیاید [کرسی را اداره کند]. گفتند شافعی گفته است: «ی سکن ا دارفا هّمه زا ی نعی هّعیبر، ی سلجمب س انا ل قُحاً و ا هب ²». بتسا عیبیر، دنک هرادا ار ی سرکنیا و دنیشنب اجنیا ات تسا رتراواز سد هک رب بیاتک کی تفر و ³؛ دش ی کلام و دز تسد کلام بهذم بهم هس دوخ و دروخرب رد و هتشاد ی عفاشد هک ار ی راکفا و ارا مامت، باتک ن ارد و تشونی عفاشد هیلع ⁴. دنکی مرکذ کیکپ، تسا هدوب تنس و باتک فلاتخ

، ادخل و سر ملاکن تشانگ رانک و ن آرق رب افتکا هّماء تافلاتخا تّدع

، اتود، ی کید اهنیا ریظن! تسا بوخ نیا و
هدش ادیپ اجک زا اهنیا دینادی م! تسین اتر اهرچ، اتسد
ن آرق زا ار **هّهلوسر مُمکیفوه** اهنیا هکنیا ی ارب؟ تسا
تفگ رمع؛ تسا ی فاک ادخ باتک: دنتفگ و دنتخادنا
یراک ربمغیپ تنس هب ام ⁵؛ الله بُباتک انا فک»

و ی گتخاس تیدد ن ارازه هریر هوبا زا مینیبی م هک ی دوجو اب»
ار اهنأ دادعتی ضعب و، تسا رشتنم هّماء بتکر دل و عجم و عوضوم
ترضد زا دینک اشامت و دیباید، دنا هتسناد غلاب ۵۳۷۴ هب اقیقد
نیملسما اب وسعی و نیلجحملار غلادناق و نییصولادیس و نینمؤملاریمأ
!؟ دنا هدرک ل قن تیاور دنچ

ربمغیپ ناماد رد و دروا ملسا هک دوس کنیلوا ی اء: دیوگی م هیروبا
روطن یمه و دومی می گذنر ت ثعب ز اش پپ و افنک ت حذ و تفاید ت بیرت
ی و زا ادبا، دومن ادیپ ل اقتنا ی اءا قیفر هب ربمغیپ ات دوب و اب هتسویپ
، شرتخد رهوشد و م عرسپی و و. رضد رد هذ و رفسرد هذ، تشگن ادج
روضد کوبت زا ریغ دهاشم و تاوزغ مامت رد و دوب ا هزل ا تمطاف
دوخ ی اجه بهنیدم رد ار وا ادخل و سر، هوزغ نیا رد هک اریز؛ تشاد
ن اکدوک و ن انز نایم رد ارموت! الله و سر ی ا: تفگی اء و داهن هفیلخ
نم اب وت هّلز نم هک ی تسین ی ضار ایآ: دومرف ادخل و سر! ی تشانگ اج
!؟ توبذ بصنم زا ریغ هب، دشاب ی سوم اب نوراه هّلز نم دننام

ی ارب م اء رد ی هباشم هباحص عیمج نایم زا ی دحا هک ی ماما نیا ی ا
هکی روطه ب، دناه داد دانسا ی و هب هک ار ی ثیداحا رادقم، دشابی مذ و
تیدد: دیوگ مزحن با و. دشابی م تیدد ۵۸، تسا هدمن تیاور ی طویس
زا ملسم و ی رابخد و؛ تسا هدیسنر تیدد ماجنپ زا رتشیب و ا زا حیحص
عبط، اءا وضلاً) «. دناه درک تیاور تیدد تسید بیرق طقف ثیداحا ن ا
» (۲۱۵ و ۲۱۴ ص، موس

¹ (ق قحم). ثیل ن ب نیعاً ن ب م کحلا دبع ن ب الله دبع ن ب دمحم الله دبعوبا 1
² خیرات؛ ۱۶۹ ص، ۲۰ ج؛ ۴۲۳ ص، ۱۷ ج، ی بهذ، ملسلا خیرات
۳۰۳ ص، ۱۴ ج، ی دادغب بیطخ، دادغب
³ ۱۷۰ ص، ۲۰ ج، ملسلا خیرات
⁴ ۱۷۱ ص، ۲۰ ج، ملسلا خیرات؛ ۲۲۳ ص، ۶ ج، ی لکرز، ملاءلاً
⁵ ص ۱، ج ۱، دمحا دنسم؛ ۱۸۸ ص، ۲ ج، دعسن ب، ی ربکلا تا قبطلا
۷۷ ص، ۵ ج، ملسم حیحص؛ ۱۳۷ ص، ۵ ج، ی رابخلا حیحص؛ ۳۲۴

1. دندنام [بلطم] ن آ رد و دندماً لاد «! میرادن

«الله باتک انبسد» رب یرصم نیما دمحا در

ملاسلا موی باتک رد

تسا هعیش فلآخم هک یرصم نیما دمحا
[هعیش هب] ار بیرغ و بیجعت تامهتا ن آ و
موی مان هب ی باتک رمع رخا رد ،تسا هدز
:دراد اجنارد و هتشوند ماسلا
نیا «²؛ الله بُباتک انبسد :ل اقی ن اءاطخا ن م و
هک تسا ی طلاغ رایسب فرد

دناوتی م ی سک ایآ ! دنزب ی سک ی فرد نیچم ه
ربمغیب هکی تلآحرد دنک افتکا ادخ باتک هب
ن نیم و رسفم و بقارم و رادسای و هدنراد هگن
«!؟ تسا

،دناهدز هعیش هب هک ار ی تامهتا مامتلااد
³. دنریگی م سپ دنراد ی کی کی کی کی

موزد و هماء ارا رب دافتنا رد هیروبا بتک
بلاط ی اربن آ اعلاطم

دومحم خیش مان هب تسا یرصم ی صخش

مّلس و هلا و هیلع الله ی لصد الله لوسر رضد امل :ل اقس ابعن یا ن ع»
دق الله لوسر ن ا «: رمع ل اقف «! هدعب ن ولّضت لا اباتک مکل ا بتکا مّله»
«! الله باتک انبسد ن ارقلا مکدند و عجولا هیلع باغ

¹ راتفگ لوبق نودب ن ارق لوبق ن دودب طلاغ ن و ماریپ رتشیب علاط ت هج 1
۱۴۶ ص ، ۱۳ ج ، ی سانش ماما هب دوش عوجر ادخل و سر

²: ۲ مقیلت ، ۱۴۷ ص ، ۱۳ ج ، ی سانش ماما . ۱۲ ص ، ماسلا موی
زان آ رد و تسا هتشوند دوخ رمع رخا رد ی باتک یرصم نیما دمحا «
هدز هعیش هب ماسلا ی حض و ماسلا رجف رد هک ی تامهتا زا یرایسب
هکنا نودب و ازا تسا ی امانه بوت ت فیکد رد و تسا هدرک دیع فر ،تسا
باتک نیازا ۱۲ ص رد . دشاب هدر و آن ابز ربار ی هاوخرذع و هبوت ظفلا
:دیوگی م

و اهور کنا ف موق ا رجت دق و ، ن ارقلا دعب ردصم م ها ی هف هتسلا ا ما و «
ن م رینک ریسفت هتسلا ی فف !ءاطخ اذه و . هدهو ن ارقلاب لمعلا اب اوفتکا
ردصم ن یرتمهم ن آ سپ ، تنس ا ما و ؛ ن ارقلا ی ف هلا و هیلع الله ی لصی بنلا
تنس اتدندومذ ی دعتو ی رجت مدرم زا ی ضعب ا قح و . ن ارق زا سپ ت سا
راک ، راک نیا و . دندومذ افتکا ن ارق هب ل مع هب اهنت و دندرک راکنا ار
ی لصد مرکا لوسر زا یرایسب ریسفت ، تنس رد اریز ؛تسا طلاغ و ا طخ
« . دراد دوجو تسا ن ارق رد هک ی تایا هرا برد هلا و هیلع الله

« . دهدی م عوضوم نیا هب عجار ل صفم انبسن ی حرش ، نیما دمحا مانگنا
³ ص ، ۱۴ ج ، ی سانش ماما هب دوش عوجر رتشیب علاط ت هج 3
۶۳ - ۶۸ .

ی رگسع ی ضترم دیس اقا آیه الله تاسا رسم رد آیروبا و

ی ضترم دیس اقا ی اقا زامه باتکنیمه رد
و هدروا مسا - الله عاشن! الله مهلس - ی رگسع
اجنآ رد ار ناشیا ی ابسد نبه الله دبع باتکن آ
زاب و¹؛ تسا هدرک فیرعت و هدرک ی روآدای
اجنآ رد عاطغافشاک خیش لثم ی اهاباتک زامه
بعیشه کنیا اب²؛ دنکی مل یلجت و هدرک ی روآدای
ی ضترم دیس اقا آیه الله تاسا هدوب هدشن م
،تسید ،شپ ی لیخار بالطم نیا ی رگسع
:هک دنتفگی مشپ لاس چنپ و تسید

ی م و دوب ضیرم [آیروبا] و رسم متفر نم
دنچ زامه دعب و ؛ و اتدایع ناتسرامید رد متفر
هشیاع تسد زامه ردقنیا و ادرک توف م ه زور
!درکی من عار و اأحیر صهک دوب ی نابصد
سنی است، اما عایشه را لعن می کند!
می دانید عایشه در میان سنی ها چقدر قیمت
دارد؟! اولین زن مقدس و ملکوتی است! اگر
کسی در قوه متخیله اش درباره عایشه توهمی
کند، کافری است که قطعه قطعه اش کنند و هر
تگه بدنش را به عنوان تبرک ببرند! و
می گفت: «او صریحاً لعن می کرد، و از عمر
و ابابکر هم دل پری داشت!» گفتم: شیعه شد
یا نشد؟! می گفت: «من نمی دانم، حالا آخر
عمرش عمر و ابوبکر را هم لعن کرده باشد
یا نکرده باشد!» علی کل تقدیر می گفت که:
«من معتقدم که نسبت به آنها هم تردّد شدید
داشت و با همان [حال از دنیا رفت]»³.

1. ۱۷۸ ص، نامه

2. ۲۷۲ ص، نامه

3. ۱. عقیلت، ۲۸۵ ص، ۱۸ ج، ی سانشد ماما

«... این مرد سنی مذهب به واسطه فکر روشن و انصاف و مطالعات عمیق، دریافت که فقه عامه دارای خلل است و در صحاح عامه و بالأخص در فلاخ و خیرات فلاخ و لطبات ایاور ی راخذ حیحص قریضما خیشو ءاوضلا: دنمشزرا باتکود نیا اذهل. تسا رایسبدل قع مهتم و بذاک ی نایوار ت ایاور ربهک هماء هقف و شیداحا در رد ار

هېر هوبيا مارتحا و هير هوبا هېر هوبا داقتنا

ملاسلا هيلع نينمو مارتحا

ار هير هوبا ، هير هوبا باتک نيمه رد و
رگيد هک ار هيواعم ؛ دريگي م داقتنا داب هېر
زا و ملاسلا فالخم و داسف هموثر جهناگيا لاسلا
هدنکل يدبت و ملاسلا تموکد هدنرب نيد
تنطلس و تفلاخ و توؤبذ و عقاو تموکد
ي ليخي ليخ¹ ؛ دنکي م نيعم ي تسرپي وه و
زا هک ي تلامج نآ افاصنا و ! نشور
اب ي ليخ ، دروآي م ملاسلا هيلع نينمو مارتحا
نم هک - نآ ي اج کيرد و ؛ تسا مارتحا
ي م نايب ، دنکي م نايب هحفصود ي کي - مدناوخ
زا شرخا دعب و دنکي م نايب ، دنک
هک ديوگي م نينمو مارتحا

لُكِي فِ اَمْوَلِمْ تَنْكُ دَقَّ و سِيْءَ اِيْ اِلٰهٍ كَلَّ
ار و ت تسد ديايد ادخ ، دشاب و ت ابادخ»² ؛ عي شد
مديد متخادنا مشچ هچنار ه ن م ! ي لع ي ا دريگد
کو م لظاً دقل : دندرک م لظ و ت هېر زيچ ره رد
«! عي شد لُكِي فِ

ديس جاد هملع ترصد . دومن يودت ، دشابي م ي گتم هير هوبا نوچمه
ريقد دلاو ل اذ طبس هک - فير شلا هر م عي ف ا لله دما - ي رکس ي ضترم
ي رکس ي نار هط دمحم از ريماقا ميظع ت دحم و ريبک الله تيا مو حرم)
ي اربن م” : دندومرفي م ، دنتسه (ه ا ر ن م ر س د ه ب ي ط ه د ل ب ر د ن ط و ت م و م ي ق م
م ا ت ي د ا ح ا ل و ا د ل ج و ا ب س ن ب ا ل ل ه د ب ع : م د و خ ت ا ف ن ص م ز ا ب ا ت ک و د و ا
و . د و ب ب ل ا ج ر ا ي س ب ي و ي ا ر ب ، م د ا ت س ر ف ر ص م ه ب ا ر ه ش ي ا ع ن ي ن م و م ل ا
ض ي ر م ، م ت ف ر ن ا ت س ر ا م ي ب ه ب ش ر ا د ي د ي ا ر ب م ت ف ر ر ص م ه ب ه ک ر ا ب ک ي
ف و ع ش م ر ا ي س ب ر گ ي د م ه ت ر ا ي ز و ت ا ق ل ا م ز ا ، ت و ف ض ر م ن ا م ه ر د د و ب
و ن ش خ ن ز ه ش ي ا ع ، و ا ي ا ر ب ي ر د ق ه ب : دندومرفي م ن اشيا “ . م ي د ش
ء ا ر ه ز ه م ط ا ف و ن ي ن م و م ل ا ر ي م ا ن م ش د و خ ي ر ا ت ه د ن ن ک ف ي ر ح ت
ت خ ت ي و ر ن ا م ه ر د ه ک د و ب ه د ي د ر گ ت ر ف د ر و م ، م ل ا س ل a م ه ي ل ع
ي م ت ا ر ب ز ي ن ا م ت ع ز a و . د ر ک ت ن ع ا ر و ا ر ا ب ن ي د ن چ ن ا ت س ر a م ي B
“ . ت س ج

ت بسذ” : دندومرفي ! دود ه نوگچ ن ي خ ي ش ه ب ت بسذ و ا : م د ي س ر پ ن ا ش ي a ز a ن م
ز و ن ه ي ل و ، د و م ن ي م ت م ذ م و د و ب ه د ي س ر ي ر a ي س ب ب ل a ط م ه ب م ه ن ا ن ا ه ب
“ . د و م ن ت ل ح ر ا ي ن د ز a ه ک د و ب ه د ي س ر ن ت ا ر ب و ن ع ل ل ح ر م ه ب
ع م ه ر ش ح a م ه ل l a ؛ د ر ن گ ي م ل a س ي س ز a ز و ا ج ت م ن ا م ز ن ي a ت و ا ت و ف ز a
«! ه ض ي ب و ه ن م ا ر ب ت ي ن م م ه د ع ب ا و ، ه ب ح ي و ه ل ا و ت ي ن م

1. ۱۸۲ ص ، هير هوبا قريضما خيش
2. ۲۴۹ ص ، هيدمحملا هلسلا ي لع ا و ضا

«الله کَلِّ» یانعم! تسای نس کی فرح نیا

دیاید دناوتی مذی دوجوم چیه ی نعید!؟ تسیچ دینادی م
هب هکی یا هم لظ نیا هدهع زا و دریگبار و ت تسد و
ادخ طقف؛ دهدب و ت هب ی پوریندها و خب، دناه درک و ت
ل باقم رد! دهدب ورینده و ت هب و دریگبار و ت تسد دیاب
1! تسوتی از ج ادخ، لئاسم نیا مامت

1: ۳۴۶ ص ۱۸، ج ۱، سیسانش ماما

ماشد رد دوخ ت موکد لاسد ل هچ تدم رد محبیه ل اعفا نیا اب هیواعم»
رباربرد و، دومنت تحار باوخ و، تسشنت تکرخزا فده نیا یارب
هدنمرش ار دوخ اهنتهذ، ناهنپ و اراکشآ، هینطاب و هیرهاظ تایانج نیا
ت نایخ و مرجم ار ن آرق و نینمؤلاریمأ و ربمغیپ هکلب، دیدن راکهنگ و
هدرک مایقش رابت و رات و دوخ تینوعرف رباربرد هک تسیرگنی م راک
دناه تخادنا رب ناسبرع و هکم زا ار نانا تسایر و، دنا

نایرج نایبزا سپه یروبا دومحم خیش: ع لطم و رادیب ملاء هک تساجنیا
هیلعربار تاناکما و اوق مامت ن تخیگنار بو نیفص و لمج بر دل صفم
ی م دنلبش دایرف، رایتخا نودب م لاسلا و قلاصلا هیلع بلاطی یا نبی لع
دیعبلا نم تلذ مک و اکیلع یوقلا لک تبتلات ای لع ای الله کلا: هک دوش
قریضما خیش) هلمحت نأ ل ابجلا ی بآت امم تلمد مک و ابیرقلا و،
پاورقی، ص ۱۷۲). خدا برای تو و یار و یاور تو باشد ای علی! جمیع
قوا و تمام قدرت ها را بر علیه تو تنها بسیج کردند و با هم هم دست و
هم داستان گشتند! چه بسیار از دست دور و نزدیک به تو رسید! و
چه بسیار مصائب و مشکلاتی را متحمل شدی که کوه های راسخ و
سخت و سنگین از تحمل آن ابا کردند!»

۲: هقیلعت، ۲۲۷ ص ۴، ج ۱، ن آرق تو کلمه رون

ت حترد ۲۴۹ ص، (ق باس عبط) هیدمحملا هتسلا ی لع ءاوضأ باتکرد»
دیوگ: «تسا زیگنات فگش هکی بیر غرما؛ هریحلا بجوت هبیر غ»: ناونع
دنکی مترید راجد ار ناسنا هکی یا هزیچزا و روما نیر تبیر غزا»
تباتک و عمج هکنانا نایم رد ار هذع الله ی ضر ی لع مان: هک تسا نأ
رد هذ و رکبویا دهع رد هذ! دناه درواین، دش هدرپس ناشد دهع هب ن آرق
ی لع زا رتن بیبای هقف و ملاء تهج زا هک ار وا ریغ مان اما. ن امثع دهع
ای؟! تشادنی علاطا و ملاء روما نیا رد ی لع ایآ. دناه درک رکذ دناه دوب
تکرش و وا ا بهر اشنتسا هک دوب ی ناسکزا ای؟! دوبن ناشقوئو دروم هکنیا
!؟ دوبن جیحصر ما نیا رد ار ی و نداد

ی سک نیلوا دیاب ی لع هک دنکی م مکد قطنم و لقع! اراگدروپ راب
رما نیا رد هک دشاب ی سک نیر تمیظع و، ددرگ رما نیا تهعتم هک دشاب
،دوب هدش هداد و ا بهر ایازم و هیلع تافصزا ی ردق هب کارچ. دنک تکرش
ر بار و ا ادخلوسر. دوب هدش هداد هباحص عیمج نایمزا و ریغ هب هک
ی گدنز و افنک ت حترد ی لیوط نارود و درک تبیرت دوخ مشچ یور
؛دوب رظان و دهاشد ار نأ هلحرم نیرخا اتی حو هبترم نیلوازا و. دومن
تفرزن ورید و ا تسدزا ن آرق ت ایآزا هیآ کی هکی روطه

ی رما هچ رد سپ، دننک توعد ریظخ رما نیا رد ار ی لع دوشب انب رگا
ی یا هرذع رکبویا تفلاخ رما رد رگا و!؟ درک توعد ار وا دیاب
مادک هب، دننک تروشم و دنسرپن و ازا و دنکی طختی و ا ت دندیشارت
نیودت و تباتک رما یارب ار وا توعد مدع رد دنیوجی م رادتعا زیچ
رد لداع ی ضاق هنوگچ و؟ مپروایب نأ یارب ی لیلد و تلع هچ!؟ ن آرق
ناوترد ی زیچ و؛ تسا بیجع هلماسم نیا آقد؟ دنکی م مکد هلماسم نیا
نأ و؛ میتسین نأ ریغ کلام هک مییوگبار ی ا هملک هکنأ رگم تسینام
تسا نیا هملک

هباحصت لادعّدر و هّماعّدر رد هّیروبا ملاک

هک در ادّاحیر صد باتک نیار د و

ار ن امر مع و میدرک یر مع کی و میتشدگ ام
دیاب خیر ات نیار مامت؛ میدنار دگل ناسم نیمه رد
!دوشد ضوع دیاب بهاذم مامت، دوشد ضوع
ل ابند ام ار چ، دناه درک ام ی اماع هک ی تاهابتشا
!؟ میور بهنا

دیوگی می ناع

م ه، دنام درم دارفا ریاسد لثم ربمغیب هّباحص
س فذ ی او ه م ه، دنراد تشوگ م ه، دنراد تسوپ
می تشهب دندرک تعاطا هک ی ناسک ن آ؛ دنراد
می مّنهج دندرک درمت هک ی ناسک ن آ، دنور
و² و¹ دنور

تلد درد هب و دشابوتی ار بد ادخ؛ عی شدی فکوفصناً ام هّی لع ای الله کلا
، ن آرق نیودت و عمج نایعدم و تفلان ار ادمامز نیار هّی لع یا دسرب
» «. دندمایبرد فاصنا رد زا وتا بزچ چیه رد

1. ۳۶۲ و ۳۵۴ ص، هّیدمحملاً هّنسلاً ی لع ءاوضاً هب دوشد عوجر 1
2: ۳۵۴ ص، ۱۸ ج، می سانشد ماما

نانا، دنرادرب هّباحصی ضعبز ار ماهتا مکنآ یار ب: «دیوگی م هّیروبا»
هک دندروا ربمغیب زا یئیدد دیشک داسف و هنتف هب ار نانا ایند هک
دناگراتسد دننام نم باحصا؛ مّتیّدتها مّتیّدتها مّهیّیاد مّوَجُّنْلاک ی باحصاً»
«! دیبایی م ار هار دینک ادتقان نانا زا کیره هب

این حدیث اصل ندارد. و درباره این حدیث قصّه‌ای میان من و میان
ناصبی: محیی الدین خطیب جاری شد (که شایان ذکر است). او چون
کتاب من: تلادعل صفر د و درک معلطم دوب هنتفایراشتنا هک ار ءاوضاً
باب ی زور، دنکی می فذ ار ناشتادع هک ی بلاطم رب دشع لطم هّباحص
هتفگ ار بلاطم نیار وت هنوگچ: «تفگ و دشوربور نم اب بضغ تلاد
باحصا هب عجار مّلسد و هلا و هیلع الله ی لصد ربمغیب هکی لاحرد ی
!؟» «تیدر خا ات مّوَجُّنْلاک ی باحصاً: تساهتفگ

هدروا ی بهذ فیلات، ی قنتم باتک رب هک ی تاقیلعت رد وت: متفگ وا هب نم
نیار رد اما. دشابی م حیحصت تیدد نیار هک ی داد رظن ۷۱ هحفص رد، یا
دشابی م هّیمیتن با، ناگدننر نعط ن اگرزب هلمجزا و، دناه دز نعط تیدد
رد نعط نیار: «تفگ و تفرگ ناروفش بضغ نم نخس نیار اب
«!؟ تساجک

ظیغ تّدشزا دوب کیدز نل احذ نیار رد. ی قنتملاً: تباتک دوخرد: متفگ نم
رد: متفگ «!؟ هحفص مادک رد»: تفگ. ددرگ ی شلاتم و دشاپد م ه زا
تّیدد و»: دیوگی م هّیمیتن با هک تسا دراو ن آ رد و ۵۵۱ هحفص
ی تجد ن آ رد و دناه درک فیعضت تیدد ناماما ار مّوَجُّنْلاک ی باحصاً
یاربش دوخ هک ار ی ملاک نیار دوب کیدز هکنیمه و «درادذ دوجو
دیدرگ درزش گنر و دشت وهبم هاگان، دناوخذتسا هذومذت ابناش دوخ
رب ی قنتم باتک: متفگ وا هب میا نورید ی و سلجم زا مکنآ زال بقنم و
» «. دومذ دهاوخذ لّجسم تمایق زور ات ار گنذ هکل نیار و لهج نیار وت

بأباحتها تادعها بضرار تعال

ناشفرد بأباحتها دارفا هامت هك هچ ينعيد
دنديد ار ربمغيپ هكنيا درجم هب و تسا تّجد
ن آرقرد هكي تلاحد !؟ دش ي توكله اهنيا دوجو
؛تسه نيقتانم هرابرد ي تايا و اههروس ديجم
تقون آ ،هدما اهنا هرابرد ¹ ﴿مُيَا بَأَدْع مَهْلَو﴾
ايند زا ربمغيپ هكنيمه دنيوگي م اهنيا هنوگچ
ي باحص و قفانم ي باحص نيا هامت ،تفر
لداء هبترمكي ،درّمته ي باحص و نمشد
!دندش

بأباحتها هرابرد ،تسا تسرد :دنيوگي م
رد و [تسه ي بلاطم] نينچ ربمغيپ نانز و ربمغيپ
أما ،تسا هدمآ لئاسم نيا هرابرد م ه ن آرق تايا
لداء اهنيا هّمه ،تفر ايند زا ربمغيپ هكنيمه
زا هزجمع نيا و تسا هزجمع يليخ نيا !بجع ²] دندش
ربمغيپ ي تقو نوچ !تسا رتلااب ربمغيپ هزجمع
لدنوخر دقن نيا ،دنك تيبرتار ي دارفا تساوخيم
هبردقن نيا ،دندزي م گنسوا هبردقن نيا ،دروخيم
،تفر ايند زا ربمغيپ هكنيمه أما ؛دنتفگي م رحاسوا
هّكم رد و هنيدم رد هكي دارفا نيا هامت هقيقد نامه
! [دوشي م تّجد ناشفرد] ،دندوب عاقلط زا و
هبأباحتها عزج هيواعم ،تسا هبأباحتها عزج نايفسوبا
و ربمغيپ اب هك دنتسه ي ياهن املسم هّمه اهنيا ،تسا
اهنيا !تسا تّجد ناشفرد و دندوب ماسا اب
اهنيا هكي اهقباس هچره زا دياب [ناسنا] :دنيوگي م
هّمه ؛دنكذ هاگزار ي ضمّام و درادرپتسد ،دندراد
موصعم ،لداء زا رتلااب لّاصا و ،لداء اهنيا

1. ۱۰ هيا (۲) هرقب هروسد

2 لقت ي هاگشناد داتسا زا ،۳۲ ص هيدّمحملا هّسلا ي لء عاوضاً رد
:تسا هدرک

،دنكي م ناييد ربمغيپ نامز رد ار اهنا لّاح ،هبأباحتها مذ رد هدر او تايا
فرد نيا ي سكرگا و دناه دش موصعم و اّرم ي گمه ربمغيپ زا دعب اما
«!تسا رفاك دنكذ لوبقار

هباحص زاهچنآ و درادن روخ در اهنیا ملاک! دنتسه
 مینک قیقحت اهنآ یور ام دیابنر گید دوشی م لقن
 فلاخ و طلاخ باطم ی لیخ باطم نیا و
 رد] ار هباحص همه: لاوانوچ. تسای عقاو
 تمصد و دننادی م [موصعم و لّوا هجرده
 هک دنکی م باجیا هباحص تلادع و هباحص
 ام، تساهدش لقن اهنیا زاهکی تایاور مامت
 نیا، تهج نآ قبط تقون آ؛ مینادب تجده
 زاهنیا مامت و تساهدش ادیب بهانم فلاتخا
 ار هباحص ام نوچهک تسال طاب رکف نیمه
 نآ رب بهانم نیا میوگب دیاب مینادی م لداع
 مینک داقتنا امرگا اما و! تساهدش ادیب ساسا
 تقون آ، [دندوب] نینچ هباحص نیا میوگب و
 دناوخم بهانم نیا هحتافو تسامامتر گید
 1. دوشی م

ی لعف هعماد رد لیلد نودب ملاک لوبق مدع

1: هقیلعت، ۳۰۸، ص ۱۸، ج ۱، سیسانش ماما
 باحصا عیمجن درمش لداع ساسار بهمه، ماسا رب بنأصم نیا»
 ی قلته راکمانگ ریغ و لداع ار شناراطقمه و هیواعم هک تسادخلوسر
 ی اء اودرم هئیدملاً ل هآ نمو. بخ لب ام مهتایانج غلبم غلب ن! و دنکی م
 (ق اقللاً (آیه ۱۰۱ از سوره ۹ توبه). ”و بعضی از مردم مدینه در نفاق
 و دوئیّت مطلب را از حدّ گذرانیده اند. تو آنها را نمی شناسی و ما آنها
 را می شناسیم.“ بنابراین با این صراحت آیه قرآن چگونه جمیع اصحاب
 که در مدینه بوده اند همه پاکدل و معصوم از گناه و عادل بوده اند؟!
 ی ملعلا معجملاً ی لب: دوخ هلاس رد ی لمام نیدلاف رش دیس موحرم
 رد ار نیقفانم ترثک میرک نآرق: ”دیوگی م ۸۸ ص، قشمدب ی برعلا
 هلسم نیا رد ام بهزم ی نسن اردار بو. تساهدرکت ابنا ربمغیپ رصع
 :دیوگی م نکیلو دنراد تقفاوم ام اب
 ی تد: دنشابی م لداع هانثتسا نودب ی گمه ربمغیپ رصع زاهعب هباحص
 قافن بجوم ناشنایم رد ملس و ملا و هیلع الله ی لص ربمغیپ دوجو هکنیا
 تلحر ی لعأ قیفر هب ربمغیپ هکنا درجم هب نکیلو دیدرگ اهنآ نیقفانم
 و مامت ناشنایم و دیدرگ و کین نیقفانم ماسا، دشع طقنم ی حو و درک
 ی تد) هانثتسا نودب و ی گمه نانا عیمجن اهاگان نیاربانب، تفای لامک
 ناشراک زاهدنتشگ نید رد دهتجم و لداع و قثوم ی مدرم (هانثتسا کپ
 ضقد و دنیامنب ار هحیرص ص و صذت فلاحم هچرگا و دوشش سرپ دیابن
 ی هتنا.“ دننکب ار تنسو باتک تامکحم
 - لله اب اذایع - ار ربمایپ دیاب ابیزان و نفع قطنم نیا ربانب: دیوگ ریقد و
 تلء و ببسش دوجو هکارچ؛ نیملاعلاً هتحر هذت سناد نیملاعلاً ترسخ
 دوخه بدوخ، نیقفانم همه و دشل زاندمحرش گرم اب و دوب قافن همت
 رد دهتجم و قثوم و لداع و موصعم ناملسم، هبوت و بلاقتا نودب
 «! دندش نید روما

رگید دینادی م هک تساجنیا هئسم لاد
 قیمع و یقیقت یاهتجد ،اهتجد هزورما
 و منیشنبد هشم رد میایب هدنب لاثم ینعید ؛تسا
 ی نیسدن یسجد م محم دّیسد ممسا هکنیا ن اوندع هب
 هب و منک هعیشد زا عافد مهاوخب ،تسا ی نار هط
 یارب هک تسا ی بهزم کی نیا هکنیا ن اوندع
 ی بلاطم کی میایب ،تسا ... و امّ دج و ردپ
 رادیرخ رگید ایند رد فرد نیا ،مسیونب
 هب ش دوز ب هزم زا دهاوخب ی سک !درادذ
 ش ای صوصذ هیرظن و تّیصخش ن اوندع
 زا و درادذ رادیرخ فرد نیا ،دنک ی رادفرط
 نوریدل اکشا اتر از ه ،صخش نیا ترابع ره
 ل اکشا یّ نس ای هعیشد دوز هکنیا هذ ؛دروآی م
 ی دوهدی و ی حیسم نآ [هکلب] ،دروآی م نورید
 هک دنتسه ی دارفا و ؛دروآی م نورید [ل اکشا]
 !دنتسه دراو نامدوز زا شید ام ب هزم رد
 ی لیذ هلمج کی ش باتک نیمه رد هیروبا
 دیوگی م ،دراد ی بوخ

هّیوشد و نیّ دحم و اهدنوخآ نیمه زا ی ضعب
 ی متیزا ار ام ی لیذ هکاهیّ نس یاهی رابخا و
 اب ن م هک دنتکن نامگ ، ... و دنتکی م هچ و دنتک
 هب مهاوخی م ما دروا اجنیا رد هک ی تارابع نیا
 و مهدب دای ی یانعم نیقرشتسم و اهی جراخن آ
 اهناّ !اقآ هذ ؛منک دراو انعم نیا هب ار اهناّ
 ار ام ی اهباتک مامت ،دناه دیسر اهناّ ،دنت تولج
 ش یاهداریا دندراد و دناه درک تقد ام زا رتدوز
 ار مدوز مهاوخی م نم هکلب ؛دنریگی م ار
 ماکل لابند م ه ام :هک مهدب هئارا اهناّ هب تبسند
 دیا هدر بی پ م ه امش هک ار هچنآ و میتسه امش
 !میا هدر بی پ یردق کی م ه ام

نیققم طسوت بلاطم ندومذ ی فاکشوم زورما هعماج

1. ۱۱۹ ص ، ۳ هقیلعت ، هّیدمحملا هئسلا ی اء اوضا

هدش هتشون ایملاسلای فراعملا قرئاد کی
 ی تاقیقحت و دنا هتشون اهی گنرف م ه ار نیا مامت
 ن آ هب دیاش ،تسا هدرک ملسا هرابرد هک
 ی فراعملا قرئاد ،ق د و تنا تم ن آ هب و تیعماج
 1! دشاب هدش هتشون ام دوخ نایم رد

ق داصد رفعج ماما زا میاید اجنیا هدنب لاما
 ل قن ار ی بلطم] تسا ن م ماما هکنیا ن اوذع هب
 ی فاکشوم ار اهنیا مامت دنیای م رفذر از ه ،[منک
 ی م معلاطم ار اهب اتک نیا کی کی و دنکی م
 و 2 تیرکسناس ن ابز هب و و دران ابز هب ،دنک
 ی مرد و ، ... ن ابز هب و 3 اهت راسد ن ابز هب
 درادن ی دنس فرح نیا هلمج کی هک دنروا
 نینچ دوشی م ل قن ن آ رد ی بلطم هک ی باتک رگا
 !دنفای م رابتعا زا باتک لصا ،دش

نیا هب قیقحت ،زورما ملاء رد هک ی تقو
 ی مذام رگید تقون آ ،تسا هدمآرد تروص
 میاید ،متسه نینچ ن م هکنیا ن اوذع هب میناوت
 و دورب ق د قبط دیاب باتک !مسیونب باتک
 و لیلد اب ،دهدی م صیخشت ن اسنا هچره
 ترصد هک میوگی م ام [لائم] .دشاب کردم
 لیلد نیا هب دیوگی م نینچ ملسا هیلع ق داص
 ی اهلا هذ مهن آ ؛لیلد نیا هب و لیلد نیا هب و
 ی اهلا [هکلب] ،میشاب هتشاد ن امدوخ زا ام هک
 نایم رد م ه و ام نایم رد م ه ،دشاب ق د هک
 باتک نیا تقون آ .دشابن راکنا ل باق و اهنآ

1 امانشناد مان هب ی فراعملا قرئاد ،هلا مّظعم روظنم هک تسا رکذ ل باق
 ریز ی دلایم ۱۹۰۶ ل اسد زا ن آ ش راکن راک هک دشابی م EL ای ملسا
 هب (Martijn Theodoor Houtsma) امستوه رودوت نیترا م رظن
 ن اسانشرواخ زا ی اذع ت محز لصاد و ،هدش زاغاً سیلگنا ن ابز
 گرزب فراعملا قرئاد اریخا هتبلتا .تسا ملسا هنیمز رد ی یاپورا
 ن ابز هس هب ی درونجب ی وسوم مظاک دمحم دّیس رظن ریز ی ملسا
 (ق قح) .تسا هدیسر رشن هب و هدش ن یودت ی سیلگنا ،ی برع ،ی سراف
 2: ادخه همانغل

... دوشد تیرکسنس هب عوجر (خا) :تیرکسناس»
 ی کین آ و ؛ن اوذع س دقم و میدق ی ملع ن ابز (خا) [ک س] :تیرکسنس
 «.تسا ی یاپورا و ذع بعش زا ی ناریا و ذع مهم ی اهن ابز زا
 3 هب ،ن ایرومیت نامز رد ای ؛دنیوگ مزاروخ ی اهیجات هب :تراسد
 کیجات ایو ؛دنیوگ ار کیجات و کرتزا ی اهزیمآ ای ؛دنا هتفگی م کیجات
 (ق قح) .دنیوگ ار ناگهچرغ ای هچرغ ی ناتسهوک ی حاوذ ی اه

معلاطم دنیایم مه اهنآ ؛ دوشی مش زرای اراد
 هکلب ، دننکی معلاطم هکنیا اهنتهذ و دننکی
 نیا هکتسان کمه و . دروخی مه اهنآ دردهب
 نوچ ؛ دشاب اهنآ ترابع یارب دنس مه باتک
 بلطم نیا دننیمی دندرگی و دنیایم هچره
 و ، تساجن لافرد بلطم نیا ، تساجن لافرد
 یوقه هکتسای کرادم کید مش کرادم اقاقتا
 لباق و تساهدش هتخانش اهنآ دزرد و تساهب
 هذقداصت رضد تقونآ . تسیند راکنا
 هکنیا هب . تسام بهزم سیئر هکنیا ناونع
 هب هکلب ، دوشی هتخانش . تسام هب قلعم
 قلاطلا ائیحنم تساقحب ماما هکنیا ناونع
 ردقداصت رضد تقونآ ؛ [دوشی هتخانش]
 ترصد لابند هب و دوشی هتخانش ایند
 ، نآ لابند هب و دوشی هتخانش عیشت ، قداص
 محتاف رکبابا و رمع و دوری م نید زاننست
 ! دوشی هذناوخن اش

رد هماءه عبرا بهانم راصحنا ن دش هتسکش زورما هعماج

مدعلها لاجر نایم رد اهی نسد زورما
 نشور رکفی اراد هکی ناسک نآ ! دنرادن وربآ
 رب و مییوگب میناوتی مذام : دنیوگی م انلاء دنا
 ام هک مینامهفب ی رگید هب ای مینک نیقلت نامدوخ
 ی ضعب رابریز هنادلقم و میرادربتسد مهفزا
 و مینک داهتجانامدوخ و میورب بهانم زا
 و لاسد رازهردهک میشاب ی رگید دهتجم عبات
 ! دندرکی می گذنر رتشید ای

:هکتساهتفگ و هداد رکفام هبادخی تقو
 میناوتی مذام ، «دینک رکف دیناوتی م نآرقرد»
 رد ندرک رکف قحام ، ریخ هذ :هک مییوگب
 ربمغیبتنس ، میدنبیدیار نآرق ؛ میرادن آرق
 هفینحوبا عبات میوربام ، میرانگب رانک مه ار
 اذل ! مینک دیلقت دیابتفگ واهچره و میشاب
 ! تساهتفر نید زان بهانم راصحنا

هب گزب ی اهرض ، داهتجا باب ندرک دودسم

هُرَضُ: دیوگی مَاحیر صَ نِیما دِما نِیْمِه
 باب دَس باب زَا ، هِروخ مَلاسا هِک ی گرزب
 ی دِنچ اَت هِک ی درم نِیْمِه^۱ «!تسا داهتجا

۱: ۱. مَقیلعت، ۳۱۴ ص، ۱۸ ج، می سانشد ماما
 ، تَدش اَب ۶۷ - ۶۵ ص، مَلاسا مویب اَت ک رد ی رصم نِیما دِما ر ت ک د
 ی م د ر ا ر هِیو اعم ی ی ا ر د و خ ت ر ا م ا هِب ت ف ل ا خ ل ی د ب د ت و ت ن ط ل س و د ا د ب ت س ا
 د س ر ی م ، مَلاسا ت م و ک د ق ا ر ت ف ا ت ی ف ی ک ر د ی ل ی و ط ت ح ب ز ا س پ ی و . د ن ک
 : دیوگی مَک ا ج ن ی ا هِب

زَا ی د و د ح م د ر د و د ن د ی د ر گ د ا ه ت ج ا ت م ر د هِب ل ن ا ق ی ت ق و ص خ ل ا ا ب
 د ش ر ت م ا م س ج ر د ن ا ه ن پ ف ع ض ا ت د ش ب ج و م ن ی ا . د ن د ش ف ق و ت م ع و ر ف
 س ن ا م ل ا س ت س ا ی ن ا گ د ن ز و ن و ک س ت ا ی د هِب ا ر ت م ا هِک ی و م ن ، د ی ا م ن و م ن و
 ت س د هِب ا ر ت م ا م ا م ز و ، د ن ک ا ر م ا م ی ل س ت و ل و ب ق د ر و م ا ر ن ا و د ه د
 ت ع ا ط ا ب و ج و هِب د ا ق ت ع ا هِک ی ر ص ع ر د ی ت د د ر ا پ س ب ا ر م ا و م ا ک د
 ن ی ا د و ج و ا ب و . ت س ا ه ت س ب ر ب ت خ ر ، ی ن ی د ب و ج و ت ه ج ز ا ه ن ا ر و ک ر و ک
 ع ا و ن ا ا ب د ن ت س ن ا و ت و ا ت ی ب ی ل ه ا و هِیو اعم ، ن ا ن ا م ل س م ن ا ی م ر د د ی د ش ف ل ا ت خ ا
 س ی س ا ت ن ا ش د و خ و د ن ه د ه م ت ا خ ف ل a T X a N ی ا هِب ن و گ ا ن و گ ل ی ا س و
 ، ن ا ر د هِک د ش ا ب ت ا ی ر و ط ا ر ی م ا ن ی ر ت ع ی س و ز ا هِک د ن ی ا م ن ب ا ر ی ی ر و ط ا ر ی م a
 و ج و د ن ی و گ ب ن ا ذ ا ن ی ن د و م ا ه ن ا ر د و د و ر ب ل a B ا و ه ر د د ج a S م ی ا ه ه ن ذ a M
 ش ر ت س گ ی م ل a S a م ل a ع ا ع ق ر ه ل ی S o n ی D B و . د ن ی a M ز ر پ ن a S h n a ذ a ی a D S z a a r
 a r a h r e S h z a ی ر a ی S b و د n d ی D r g ی ل o t S m S l d n a د l a B R t k a r b و T f a y
 L a S D S n a ی a P r D و . D n d r k C h t f S n a r f (ی B r G و ی Q r S h) B o n J o D R D
 R b D r k ی M k D B r C ، M l S و H l a و H ی l C a l l e ی L S D R B M G h p T a f o z a S p
 ی ی a M r f M k D N ی a . D o b R t e D r T S g M o r T k l m z a h e k ی ع ی S o T k l m
 z a و ، L y z D o r ی B o n J ی a h r a S h a a t n ی C h R o S h k D o D z a D S ی M H d y S h k
 ی ر o ط a R ی M a N ی a T x t ی a P o . ا ی S a T S a o a و B r G M a t a P o r a ی B r G B o n J
 a r T k l m R e a z M n ی R t g r z b z a a t o D D n t S n a o T h k n a n C h M D o b Q S h m
 z a n a S h l a x t و ی B r C T g h h a h n a o ی D n d a r g r b L o a : D n h d R ی ی G t
 و ؛ D n t S h a D ی R a r T S a z a ی n a h n a D b n ی o a o D n ی o D t R D h e k ی N a S k T l a x D
 B a r C a R ی z . T a z l f R ی a S o M r Q n o L a T ی a h l o P ی o r R b n D z h e k S M o D
 H l M a C M S r a f o M o r ی a h e M k S a B D n D o b R o B J M ، T d M N ی a L o P M a M T R D
 ، D o M a D ی P C a S t a n a S h ی a S h g R o S h k و D n d S n M T M h e k ی M a g n h a M a . D n ی a M n
 n a S h R o S h k T e h J n ی D b و . D n z a S b n a S h D o X a r n a S h D o Q n a t D n d r k E o r S h
 n o ی o M a R S e R D T k l m N ی a و . D ی D r g ی N e M M a M T h e D r T S g ی T k l m
 a t D r k E o r S h n o ی S a B C R S e R D S P S o D ی S e r D o X T E C S o T ی a h n z h e
 R g y D R o S e z a R S e n a D e B a M R D n ی n C h M و N d S h M r a P h r a P a C y r D t
 و . D S h L Q t n M ی D a D b T S a T n P l S h e B T f l a X h e k D o b h ی o a C M H l a o h e B و
 و M a k h a z a ی o r ی P ، T f l a X S a S a h e k T S a N ی a o D n a N ا ی M Q r f
 R D a M T C a و ، D S h a B ی M l S و H l a و H ی l C a l l e ی L S D a X L o S r T a R o T S D
 R b a n D n a S h D o X z a H f ی l X R a ی T X a و D Q C و L D l h a ی a R o S h h e B l k a S h M l C
 z a M ی D Q n a h a S h D a P و k o l M a B D r a D T h a B S h T n P l S a M a ؛ C h l S a T ی o r
 a ی و N a R S p R b ی N ی S h n a J R S D و ی a r h e B D a D b T S a و ، M o r و S r a f
 R o M a M r a D a و R ی B d T ی a r B D n S h a B e T S h a D n T ی C h l a S h e C h r g a و ، n a D n o a S h ی o X
 D a D M a J n a h ی o a C M a r n ی a M a M T و

ک ی ف ا ن ی ا ر و ل : « : ت ف گ ر م ع هِب ی ب ا ر ع ا هِک ت س ا ن ا ت ف ل a X H n o M n و
 ی ژ k n a ا ق ی ق ح ت م ی T S ی R g n ی ی ژ k و T r D a M R g a ؛ n a n f o ی S b M a n M o Q l a a J a J o C a
 T S a n a T n P l S h H n o M n و «! D o M n M ی h a o X R a o T S a n a M ی a h R ی S h M S h a B a r
 a D k h a n f ی S b a n l q a D k h h e n a S l b l a Q n M » : ت ف گ n a o r M n B k l M a D a B e h e k
 و «! n a n C h : M ی ی o g ی M n a M r ی S h M S h a B a M ! n a n C h : D ی ی o g B S h n a B z a B S k R h
 R a ی T X a a B h z h e B l g a B D r k a D ی P M d r M R b T S a ی R h ی o a C M h e k T S a n a Q C h

ی‌اهم‌هتا هب و درکی م هر خسم ار معیش ،ش‌یپ
 ی‌اهباتک و درکی م مهتم بیرغ و بیج
 و هدمآ لامح ،تسا تسدر دن لآا مه ش‌ماهتا
 و تا علاطم رثا رد ی‌نعید ؛تسا هدش نامیشپ
 و ام گرزب ی‌املع نیمه ی‌اهی ی‌امندهار
 گرزب» :هک دیوگی م ،دناه درک هک ی‌تاداشرا
 تسد زا ،هدروخ م‌لاسا هب هک ی‌اهبرض نیرت
 «.تسا داهتجا باب

لّمات و لّقعت و رکف نید ،م‌لاسا

نید ،تسا لّقعت نید ،تسار کف نید م‌لاسا
 ی‌م ناسنا ،دشاب هک روطنیا و ؛تسا لّمات
 دورب دناوتی م سک ره ،دشاب دهتجم دناوت
 ات ی‌ناوتی منلاًصا وت” :هکنیا .دوشب دهتجم
 زا مه تماع هکنیا ولو ی‌شاب دهتجم رخآ
 زا مه تماع هکنیا ولو و دورب رت‌لابا هفینحوبا
 ی‌عفاش عبات دیاب زاب ،دورب رت‌لابا ی‌عفاش
 طلاغ :دنیوگی م‌احیرص و !تسا طلاغ “ی‌شاب
 ی‌ناعم نیا م‌عیلط هکنیا لثم الله‌اشن! ؛تسا
 ملیح و رکم و دنکی م زورب و روهظ دراد
 !دوشی م راکشآ م‌ماع

هک دیرانگن» :م‌لاسا هیلع نینمؤماریم

«!دنریگب ن‌آرق هب تقبسی‌تعامج

و دننکی م راک ن‌آ ی‌ور دنراد اهنآ نوچ
 ی‌م رشتنم تاوزج ،دنسیونی م فراملاقرئاد
 ،دنراد م‌لاسا هب تاداریا اهما نرور رد ،دننک
 ی‌کی و .دنیا بیرب باوج دهع زا دیاب اهنیا و
 زا ،تسا فارطا م‌هه زا هلمد ؛تسیند مه اتود
 دهع زا دیاب و دننکی م هلمد ایند فارطا م‌هه
 دندشی م رادیب رتدوز شاک و !دنیا بیرب باوج
 !دیسی م‌ذاجنیا هب راک هک

لمع ن‌آرق هب» :دیامرفی م نینمؤماریم
 ن‌آرق هب تقبسی‌تعامج هک دیرانگن و دینک

«».دومیپ ار دادبتسا هار ،روما ن‌دنارنگ رد س‌پس و

ورفام رب اذ هك تسينى باتك ن آرق¹ «! دنريگب
 رياس اب ام ؛تسام اب هكنيا ثيحنم دشاب هداتسرف
 .ميرادنى توافقت چيه تيقولخم تهج زا رشب دارفا
 درفره يارب مه ن آرق و تسام همه ي اذ مه اذ
 لد اب هك ي سكره ؛تسا هدمآ رشب دارفا زا ي درف
 ي سكره و ، دربى مه هرهب دورب ن آرق غارس كاپ
 !دوشى مه ي لامشوگ دورن

نيمه ؛ميوشى مه ي لامشوگ ميرادن لا ام
 همه ،ميدرک ضرع ن ايقا ي ارب اجنيا هك ي تانيرج
 رآفك دياب هك تسان آرق هبل مع مدع ي اربى لامشوگ
 دنك راک و دنك عطامش پپ و دنريگب ن آرق و دنيايد
 بهذم نيا اقا ؛هك دنك داريا ام هب دنيايد تقون آ و
 باوج ديبايد ؛تسان آرق فلاخ ش بلطن لاف امش
 ره ؛هك دندزى مه هنيسل اسد رازه هك اهنيا و !ديهدي
 ي باحص ريغ تبحص لاصا و تسال دع ي باحص
 هعيش ،تسا ق يدنز هعيش ،نكذ هعيش تبحص ،دينكذ
 ، ... هعيش و ،تسا ي تشترز هعيش ،تسا ي دوهي
 برع فلاخ ربس ابعى نبت نطلس ي نعي عيشت لاصا
 نيا ردقچ و ، ... هچ و هچ و ماسا فلاخ رب و
 ،اهن دنز رد و دندز تمهت و دنتشك ار اه هعيش
 مامت [هكلب] ماسلا هيلع نيسد ماما ترصد اهنتهذ
 زونه و دنبوكى مه دنراد لاد ات تقون آ زا ار عيشت
 اجهمه رد هعيش هك دينكى مه اشامت تسان زونه هك مه
 رگا ،دنك ناييد ارش دوخ بلطم و دورب دناوتى مذ
 ديريد ارى لع مانو هنيدم جسم رد ديورب ن لا امش
 امش ،ن اذا رد هذ ،الله ي لو ايلع ن ادهشا ؛دييوگب و
 و دنكى مه هكتهكت جسم نامه رد اجن امه ار
 همطاف مان رگانينچم ه و !ديبايد نوريد دنراذگى مذ

¹ هيلع نينموملارما تيصول يذ ، ٢٥٦ ص ، ٤٢ ج ، راونلا راحب
 الله الله «: ماسلا امهيلع نيسد ماما و نسد ماما هب تداهش ماگنه ماسلا
 «.مكزيغ هبل معلاب مكننقسي لا ن آرقلا ي ف

هشياء مان اما! ديريبي سيدقت هب ار ارهز
 شاهمه اهنيا! اللهءاشامي لانا لاف مان، اللهءاشامي لانا
 ار مدرم هيواعم و تسا غوردش اهمه، تسا ريوزت
 اهنيا و هتشادهگذاهريوزتنيمه هبل اسدنج و رازه
 و ناورم و هبقع نبديلو و هيواعم تنسد نامه
 .تسا شاهتسد و راد

راذگب و دننگيم هعلاطم اجنا زانراد لاماد
 ؛دننزابار ناشدوخ ياهر يتاهفردنيا يور
 ي تقوهك تسا مدرم نيمه دوخ يازسد
 .دنوشبن اربا ريت اهنيا [دننگب تفلانم]
 دَمَحْمِلِ آ وَ دِمَحْمِي اَعْلَصَمَّ هَلَّا